

К. В. Мельник

аспірант кафедри регіональної політики
Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СТАРОСТИНСЬКИХ ОКРУГІВ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто теоретико-методологічні засади інформаційно-комунікаційного забезпечення розвитку старостинських округів в Україні. Підкреслено, що формування інформаційного суспільства та цифровізації переважно залежить від темпів запровадження інформаційних технологій як в Україні загалом, так і на рівні старостинських округів.

Обґрунтовано, що створення передумов для соціально-економічного та інноваційного розвитку, задоволення інформаційних потреб громадян на рівні старостинських округів не може відбуватися окремо від впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Визначено, що до складу інформаційно-комунікаційного забезпечення розвитку старостинських округів входять інформаційні системи, мережі, ресурси та інформаційні технології, що формують умови для забезпечення потреб і реалізації прав громадян та суспільства. Розвинена інформаційно-комунікаційна інфраструктура є одним із найважливіших чинників розвитку держави, за її допомогою провадиться впорядкована взаємодія між державними органами влади та органами місцевого самоврядування, що виникає на основі поєднання інформації в єдиний інформаційний простір. Доведено, що створення ефективного інформаційного простору передбачає активне використання інформаційно-телекомунікаційних систем і мереж інформаційного обміну, широкомасштабну комп'ютеризацію процесів обробки інформації в усіх сферах діяльності, що дуже важливо для розвитку старостинських округів в Україні.

Окреслено проблеми інформаційно-комунікаційного забезпечення старостинських округів в Україні та визначено його основні напрями. Серед основних завдань, виконання яких сприятиме якісному інформаційно-комунікаційному забезпеченню старостинських округів, можна виділити: 1) прискорення процесу розробки та впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у сфері публічного управління; 2) підвищення якості електронних послуг; 3) поліпшення організаційної спроможності старостинських округів щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій.

У статті наведено, що інформаційно-комунікаційне забезпечення розвитку старостинських округів в Україні в умовах цифровізації безпосередньо залежить від нормативно-правового, ресурсно-інфраструктурного та програмно-технологічного забезпечення управлінських процесів.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, цифровізація, цифровий простір, інформаційно-комунікаційне забезпечення, старостинські округи в Україні.

Постановка проблеми. Наразі світова економіка вступає в новий етап цифрового розвитку, що характеризується активною трансформацією інститутів і механізмів державного управління. Розвинені країни світу приділяють значну увагу гармонійному розвитку цифрової економіки й інформаційного суспільства, а також економіці знань. Саме тому в сучасних умовах зрозумілою стає необхідність системних перетворень і дій влади, спрямованих на розвиток цифровізації.

Впровадження цифрових технологій у сферу державного управління полягає в істотному

підвищенні його якості для забезпечення економічного зростання держави. При цьому під якістю управління розуміється досягнення цілей у встановлені терміни з мінімальними витратами суспільних ресурсів на основі поєднання ефективності та демократичності, що забезпечує відповідність державних інститутів ключовим цінностям державного управління.

Як в Україні загалом, так і на рівні старостинських округів створення цифрового простору порушує перетворення системи управління та підходів до вирішення актуальних завдань

розвитку через активне використання інформаційно-комунікаційних технологій. Особливого значення цифровий розвиток набув в умовах пандемії COVID-19, оскільки робота органів державної влади й органів місцевого самоврядування на різні терміни була переведена у дистанційний режим. Карантинні обмеження довели необхідність розвитку інформаційно-комунікаційних технологій по всій території України, зокрема у старостинських округах, а також важливість доступу територіальних громад до інформаційних цифрових технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемам формування інформаційно-комунікаційного забезпечення у сфері публічного управління, його важливості в прийнятті управлінських рішень та впровадженню в систему державного управління технологій електронного урядування присвячено праці таких вітчизняних учених, як: К. Белякова, В. Ємельянова, Р. Калюжний, І. Клименко, С. Кулицький, Я. Михайлюк, П. Мельник, Н. Плахотнюк, О. Славкова, В. Цимбалюк, та інших. Питання інформатизації у сфері регіонального управління отримують лише фрагментарне дослідження, майже відсутні наукові розвідки в аспекті інформаційно-комунікаційного забезпечення розвитку старостинських округів в Україні, що за сучасних умов є важливою та актуальною проблемою.

Метою статті є обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо формування та реалізації ефективного інформаційно-комунікаційного забезпечення розвитку старостинських округів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Державною Стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 рр., що затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 [5], передбачається, зокрема, забезпечення всіх соціальних закладів широкосмуговим інтернетом швидкістю від 100 Мбіт/с та облаштування для відвідувачів і персоналу відкритих Wi-Fi зон. Автор переконаний, що такі дії сприятимуть досягненню цілей, визначених у Стратегії, та забезпечать можливість надання адміністративних послуг в онлайн-режимі. Таким чином, у сфері електронного урядування варто організувати:

1) доступ кожному члену, який належить до відповідної територіальної громади, до інформації про діяльність органів місцевого самоврядування за допомогою використання мережі інтернет;

2) доступ до всіх адміністративних, комунальних, соціальних послуг;

3) просту та швидку взаємодію з органами місцевого самоврядування через використання мережі інтернет (зокрема, подавати і відстежувати перебіг розгляду звернень, ініціатив, петицій).

Крім того, створення передумов для соціально-економічного й інноваційного розвитку, задоволення інформаційних потреб громадян та органів місцевої влади не може відбуватися окремо від впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. До складу інформаційно-комунікаційного забезпечення розвитку старостинських округів, на наш погляд, входять інформаційні системи, мережі, ресурси та інформаційні технології, що формують умови забезпечення потреб і реалізації прав громадян та суспільства.

Цифровізація старостинських округів містить високий потенціал для покращення якості життя на місцях, є необхідним механізмом зворотного зв'язку та засобом залучення населення до вирішення питань місцевого значення [1, с. 77]. Безперечно, використання нових електронних платформ і цифрових технологій у старостинських округах створює передумови для трансформації функцій старост і команд, що працюють над розвитком старостинських округів, розвитку інституційних форм, які дозволяють забезпечувати ефективнішу взаємодію між органами управління та мешканцями громад.

З метою вирішення наявних проблем та попередження майбутніх у зазначеному напрямі публічної політики необхідно розробити та впровадити місцеві програми цифровізації старостинських округів. Однак успішна реалізація таких програм можлива лише за умови ефективного соціально-економічного розвитку, що «ґрунтується на фундаментальному розумінні ролі, завдань і функцій держави, приватного бізнесу та суспільства» [11, с. 5]. У зв'язку з цим концепція цифрової трансформації старостинських округів в Україні потребує опрацювання та розробки ключових положень.

На нинішньому етапі розвитку суспільства ми можемо оцінити можливості інноваційних технологій та стверджувати, що в подальшому без активного застосування новітніх досягнень інформаційних технологій ефективно здійснювати управління державою та її економікою буде неможливо. Тому розвиток інформаційного простору в Україні та впровадження інформа-

ційно-комунікаційного забезпечення в усі сфери суспільного життя, зокрема в діяльність старостинських округів, є пріоритетним вектором державної політики. Електронне урядування – це форма взаємодії органів державної влади з суспільством, бізнесом за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій із метою підвищення ефективності такої взаємодії [6].

Як зазначають І. Макарова, Ю. Пігарєв та Л. Сметаніна, публічне управління як на державному, так і на регіональному рівнях має певні проблеми, що гальмують впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у його процеси. На думку дослідників, цифровізація пришвидшить оптимізацію діяльності органів виконавчої влади, покращить процеси цифрової трансформації та дасть змогу перейти до системи цифрового врядування [3, с. 87].

Розвитку системи надання адміністративних послуг органами влади в електронному вигляді, як зауважують деякі науковці, найкраще сприятимуть сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Тобто електронна послуга стає результатом надання адміністративних послуг із застосуванням цифрових технологій [12, с. 198].

У Розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні» зазначено, що електронна послуга – це «адміністративна та інша публічна послуга, що надається суб'єкту звернення в електронній формі за допомогою засобів інформаційних, телекомунікаційних, інформаційно-телекомунікаційних систем» [7].

Пріоритетним напрямом підвищення ефективності публічної влади в сфері соціальної відповідальності із забезпеченням високих стандартів рівня життя громадян є саме цифровізація адміністративних послуг. Тому стандарти надання е-послуг повинні бути відповідним чином уніфіковані у вигляді логічно побудованої цифрової моделі, що зменшить витрати часу на взаємодію різних органів державного управління та на очікування результату такої послуги [4, с. 115]. Сьогодні цифрові технології становлять основу його реформування, а також є потенційним прикладом для держави у сфері використання переваг цифрового світу. До трансформаційних змін у державному управлінні призведе синергетичний ефект від соціальних, хмарних технологій та технологій аналізу даних, що у сукупності здатні забезпечити

ефективний і ціннісний державний сектор України [2, с. 157].

Саме тому за умов становлення цифрових ринків та економік державні інститути повинні робити стратегічні інвестиції в інформаційно-комунікаційне забезпечення, щоб бути готовими до нових моделей взаємодії та обслуговування у довгостроковій перспективі. Адаже за системного державного підходу цифрові технології будуть суттєво стимулювати розвиток відкритого інформаційного простору як одного з ключових факторів реалізації демократії у країні, підвищення рівня економічного зростання, а також підвищення рівня якості життя громадян в Україні.

До основних завдань, що гарантуватимуть розвиток інформаційно-комунікаційного забезпечення розвитку старостинських округів, на наш погляд, можна віднести:

1) прискорення процесу розробки і впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у сферах публічного управління, освіти, науки, охорони здоров'я, культури;

2) підвищення рівня якості надання адміністративних послуг;

3) розширення доступу громади до інформації про діяльність місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування і надання можливості безпосередньої участі інститутів громадянського суспільства і громадян у процесах ухвалення управлінських рішень;

4) забезпечення інформаційної та комп'ютерної грамотності публічних службовців і громадян, зокрема через створення системи освіти, яка має бути орієнтована на використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій і на безперервне навчання;

5) сприяння міжнародній співпраці у сфері інформатизації, електронного урядування (е-урядування) та сфері електронної демократії (е-демократії);

6) удосконалення організаційних можливостей старостинських округів щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій у своїй діяльності, а також впровадження технологій е-урядування та е-демократії;

7) забезпечення розвитку можливостей територіальної громади за допомогою використання провідних інформаційно-комунікаційних технологій;

8) покращення стану інформаційної безпеки інформаційно-телекомунікаційних мереж старостинських округів;

9) поліпшення показників якості доступу до мережі інтернет через сприяння в організації ширококутного доступу для користувачів;

10) технічне забезпечення та удосконалення наявних автоматизованих інформаційно-комунікаційних мереж, які використовуються органами державного управління громадою [10, с. 342].

Мова йде про взаємопов'язану інтегровану сукупність нормативно-правового, ресурсно-інфраструктурного і програмно-технологічного забезпечення, що ґрунтується на використанні цифрових технологій.

При цьому виокремимо основні принципи, дотримання яких у старостинському окрузі сприятиме його розвитку в умовах цифровізації. До них належать: електронний формат діяльності, точність та безпека даних, спрощений доступ до послуг у старостинських округах, відкритість та прозорість влади, зокрема старості і команд, що працюють над розвитком округу.

Позитивний ефект від якісного інформаційно-комунікаційного забезпечення розвитку старостинських округів, на нашу думку, полягатиме у наступному (рис. 2).

За сучасних умов основними проблемами інформаційно-комунікаційного забезпечення старостинських округів можна назвати:

1) проблеми організації інформаційного взаємозв'язку органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, що зумовлені певною невідповідністю інформаційних відносин;

2) недосконалість державних і галузевих стандартів в інформаційно-комунікаційній сфері та неузгодженість законодавчого забезпечення;

3) низькі показники якості доступу громадян до мережі інтернет, що спричинено наявними проблемами в організації інформаційно-комунікаційних систем;

4) проблеми у сфері захисту персональних даних та державних інформаційних ресурсів;

5) проблеми, що виникають під час надання відповідних послуг мешканцям населених пунктів громади;

6) проблеми, що виникають під час інформування про соціально-демографічну характеристику та рух населення в сільській місцевості, його потенціал у сфері сільського господарства, персоналізований облік і рух земельних ділянок на території місцевої ради тощо;

7) відсутність передумов для більш об'єктивного, прозорого підходу до обліку та контролю

за рухом землі в сільській місцевості під час створення в області належних умов для запровадження вільного ринку землі сільськогосподарського призначення [9, с. 55].

Отже, саме недоліки в інформаційному забезпеченні позначаються на ефективності функціонування суб'єктів і на відносинах, які виникають під час розробки та ухвалення управлінських рішень, що стосуються розвитку старостинських округів. Інформація обслуговує всі ланки і функції діяльності, охоплює всі стадії процесу регулювання діяльності старостинських округів. Тому надзвичайно важливо під час формування єдиного інформаційного простору розвитку старостинських округів в Україні, яке здійснюється внаслідок інформатизації суспільства, враховувати загальні тенденції інформатизації українського суспільства.

Висновки і пропозиції. Головною метою формування інформаційно-комунікаційного забезпечення розвитку старостинських округів є підвищення якості життя громадян, забезпечення конкурентоспроможності, сталого економічного розвитку, вдосконалення соціально-політичної сфери життя суспільства та публічного управління.

Основними заходами інформаційно-комунікаційного забезпечення розвитку старостинських округів наразі є:

– розвиток телекомунікацій, модернізація телекомунікаційної бази та доступності мобільного зв'язку;

– доступний інтернет і створення точок доступу Wi-Fi;

– навчання цифрової грамотності населення;

– розвиток елементів електронної демократії, які є ефективним інструментом взаємодії місцевої влади та населення громади (функціонування офіційного сайту старостинського округу для якісного висвітлення роботи влади);

– підключення до системи «Дія Центр» старостинських округів із метою покращення ефективності надання адміністративних послуг мешканцям;

– запровадження е-бібліотек із метою поліпшення та спрощення процедур для читачів і бібліотекарів.

Отже, активний розвиток і широке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність старостинських округів – одні з важливих чинників підвищення їх соціально-економічного розвитку та ефективності управління.

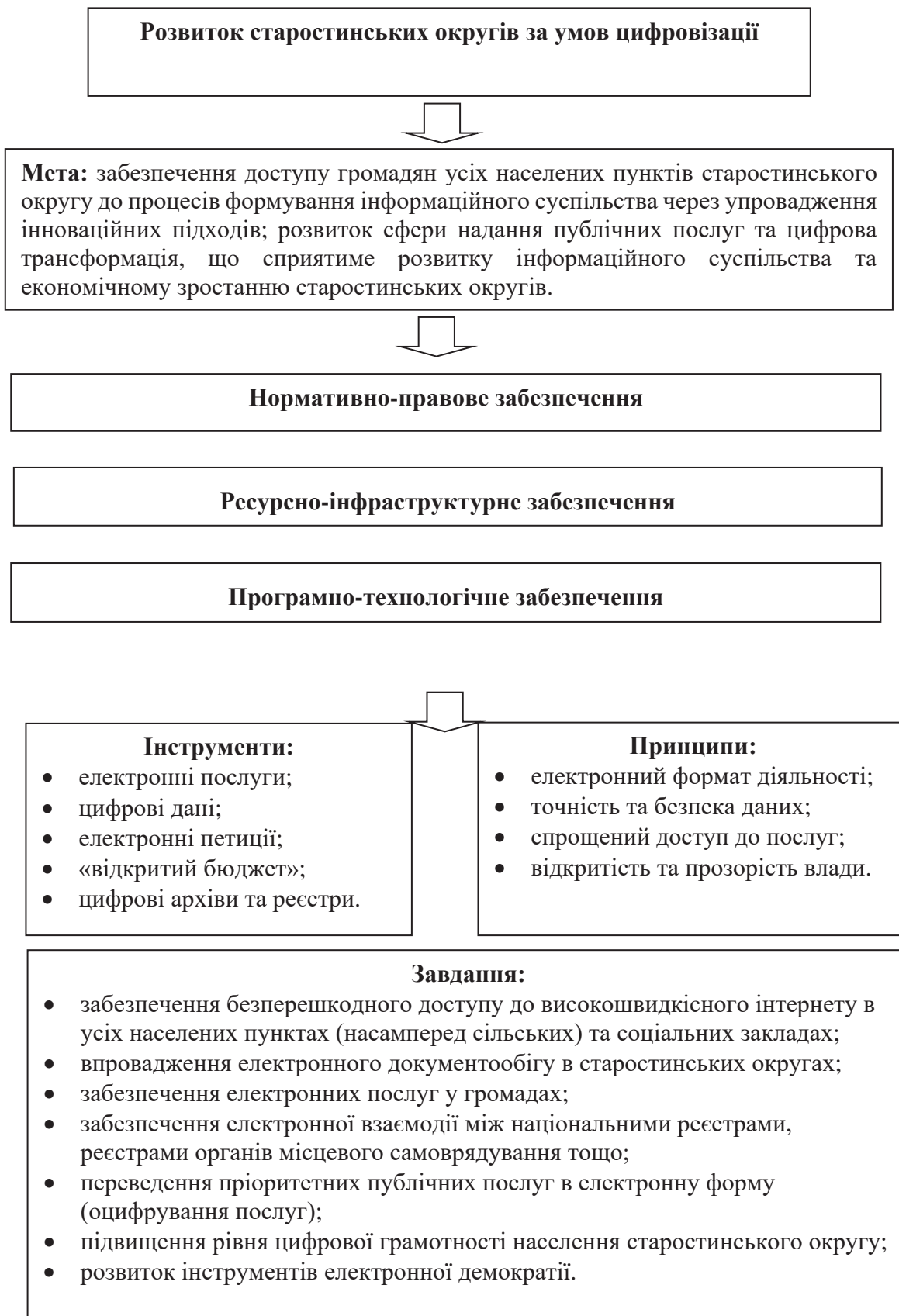

Рис. 1. Складники розвитку старостинських округів за умов цифровізації

Джерело: складено автором

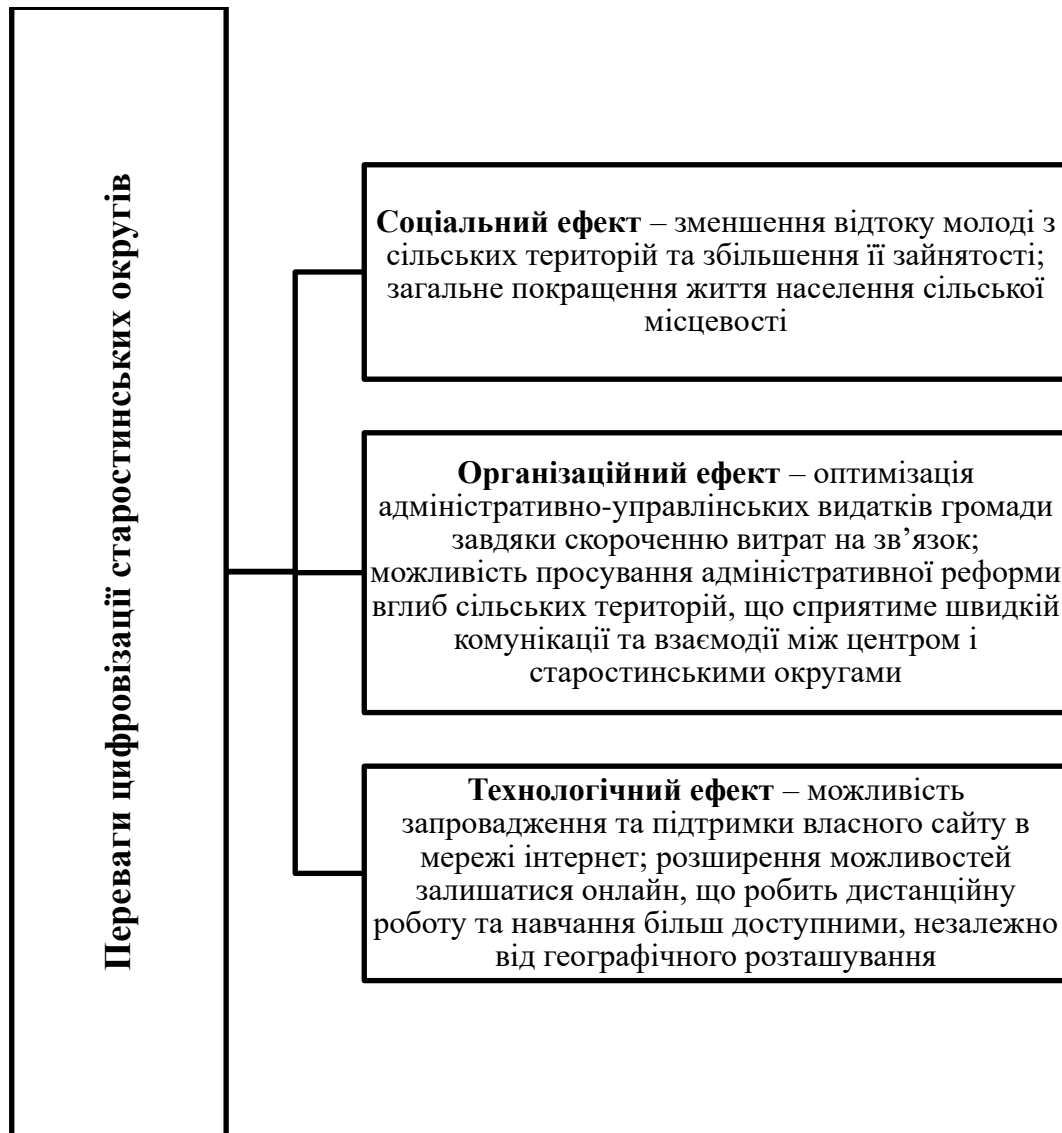

Рис. 2. Переваги інформаційно-комунікаційного забезпечення розвитку старостинських округів

Джерело: складено автором на основі [8, с. 137]

Список використаної літератури:

1. Буглак Ю. Сучасний стан адміністративно-правового забезпечення розмежування повноважень між органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування України. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № (1). С. 77–83.
2. Литвин Н. Інформаційне суспільство як головний пріоритет перспективного розвитку держави. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2017. № 876. С. 157–162.
3. Макарова І., Пігарєв Ю., Сметаніна Л. Цифровізація публічного управління на регіональному та міському рівнях. *Актуальні проблеми державного управління*. 2021. № 83. С. 86–91.
4. Наместнік В., Павлов М. Електронне, цифрове та smart-управління: сутність та співвідношення термінів. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія «Державне управління»*. 2020. № 1 (96). С. 115–121.
5. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 рр. : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.09.2021).
6. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.09.2021).
7. Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні : Розпоряджен-

- ня Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 р. № 918-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 16.09.2021).
8. Руденко Н. Вплив цифровізації сільськогосподарських підприємств на розвиток сільських територій. *Економічний часопис Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. 2021. № 2 (26). С. 137–144.
 9. Стимулювання е-розвитку громад в Україні: концептуально-правові засади (до питання про муніципальне управління на основі даних) / О. Семчик та ін. *Аспекти публічного управління*. 2019. № 7. С. 53–61.
 10. Славкова О. Інформаційне забезпечення регулювання діяльності сільських регіонів. *Вісник Сумського НАУ. Серія «Економіка та менеджмент»*. 2006. № 2. С. 340–345.
 11. Славкова О. Розвиток інформаційних систем як складник механізму інтеграції економіки України в європейський економічний простір. *Регіональні перспективи*. 2002. № 6 (25). С. 5–7.
 12. Спасібов Д. Інноваційні електронні сервіси надання адміністративних послуг. *Право та державне управління*. 2017. № 1 (26). С. 197–202.

Melnyk K. V. Information and communication support for the development of Starostynsky districts in Ukraine

The article considers the theoretical and methodological principles of information and communication support for the development of starostynsky districts in Ukraine. It is emphasized that the formation of the information society and digitalization depends largely on the pace of introduction of information technology in Ukraine as a whole and at the level of starostynsky districts.

It is substantiated that the creation of preconditions for socio-economic and innovative development, meeting the information needs of citizens at the level of starostynsky districts cannot occur separately from the introduction of modern information and communication technologies.

It is determined that the information and communication support for the development of starostynsky districts includes information systems, networks, resources and information technologies that form the conditions for meeting the needs and realization of the rights of citizens and society. Developed information and communication infrastructure is one of the most important factors in the development of the state, with its help there is an orderly interaction between state authorities and local governments, which arises on the basis of combining information into a single information space. It is proved that the creation of an effective information space involves the active use of information and telecommunication systems and information exchange networks, large-scale computerization of information processing in all spheres of activity, which is very important for the development of starostynsky districts in Ukraine.

The problems of information and communication support of starostynsky districts in Ukraine are outlined and the main directions of its provision are determined. Among the main tasks, the implementation of which will contribute to the quality of information and communication support of starostynsky districts are: 1) acceleration of the process of development and implementation of modern information and communication technologies in the field of public administration; 2) improving the quality of electronic services; 3) improving the organizational capacity of starostynsky districts to use information and communication technologies.

The article also states that the information and communication support for the development of starostynsky districts in Ukraine in the context of digitalization directly depends on the legal, resource-infrastructure and software-technological support of management processes.

Key words: *information and communication technologies, digitalization, digital space, information and communication support, starostynsky districts in Ukraine.*